

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom:

„Koroški Slovenec“,

Lidová knihtiskárna,
Wien V., Margaretenplatz 7.

Rokopisi se naj pošljajo na naslov:

Anton Machát, Wien V.,
Margaretenplatz 7.

List

**za politiko, gospodarstvo
in prosveto**

Izhaja vsako sredo.

Stane celoletno: K 100.—

polletno: K 50.—

četrletno: K 25.—

Za Jugoslavijo

celoletno: 15 Din.

polletno: 8 „

četrletno: 4 „

Leto I.

Dunaj, 29. junija 1921.

Št. 15.

Celovski „Heimatsdienst“ in slovenska koroška duhovščina.

Večkrat je naš list že povdarjal, da je vse umetne hujskarije proti slovenskim koroškim duhovnikom kriv edinole „Heimatsdienst“, oziroma razni občinski člani te v bivši coni A vse-mogočne organizacije. Da nihče ne misli, da koga krivično sumničimo, podamo danes javnosti dragocen dokument, tajno okrožnico „Heimatsdienst“, ki jo je lansko leto, ravno v času, ko je bila tista hujskarija najhujša — spominjamo na poizkušeni umor dekana Limpla — razposlal na svoje občinske zaupnike. Deloma hočemo najznamenitejše dele te zaupne okrožnice predstaviti v slovenščino, deloma jih navedemo v nemškem izvirniku. Okrožnica se glasi:

„Koroški Heimatsdienst Celovec.

Vsem zaupnikom, oz. G. H. R. (Gemeindeheimaträte).

Podelitev duhovniških služb v coni A domovinsko-zvestim (! op. ur.) duhovnikom ima velike težkoče. Število slovensko govorečih duhovnikov, ki se jih more v strogem pomenu smatrati za domovinsko zveste (! op. ur.), je tako malo, da se niti pet zupnij ne more zasedati po željah (! op. ur.) G. H. R. (Gemeindeheimaträte). Zdaj se bridko mašuje, da se je učenje slovenskega jezika v preteklosti tako zanemarjalo. Samo nemško govoreče duhovnike premestiti v cono A, se je po danih poizkusih izkazalo kot nemogoče...

Iz teh razlogov je potrebno, mnogo na Koroško pristojnih duhovnikov, ki so do plebiscita bili pristaši, jugoslovanske stranke in so za njo agitirali, pustiti v coni radi pomanjkanja slovensko govorečih domovinsko-zvestih (! op. ur.) duhovnikov. Principijelno se bode pa vsi dosedaj jugoslovanski duhovniki iz dosedanjih

službenih mest prestavili na drug kraj narodno mešanega koroškega ozemlja... (Op. ur.: od nas razprto tiskano.)

Bilo bi neumestno, tem duhovnikom... že takoj pri prihodu na novi službeno mesto stopiti nasproti docela odklanjajoče (schroff ablehnend entgegenzutreten), razun, če se morejo dotični G. H. R. (Gemeindeheimaträte) in zaupniki zagovarjati, da morejo v občini tudi trajno brez duhovnika izhajati (op. ur.: razprto tiskano od nas...)

...Slovenske duhovščine po sedanjem stanju ne moremo pogrešati...

...Ako bi pa na novo umeščeni duhovniki... odklonili pomirjevalno izjavo, ali celo na stari način naprej hujskali (agitacija pri plebiscitu za to ali ono stranko ni bila nobena hujskarija, ampak pravica vsakega človeka in če se še zanaprej poteguje, kdo za verske narodne in socialne pravice slovenskega koroškega ljudstva, si to zmerjanje odločno prenovemo, op. ur.), se mora tozadevno poročilo javiti takoj Heimatsdienstu... (op. ur. razprto tiskano od nas).

Za bodočnost se bo pa od strani koroškega Heimatsdienstu postala posebna pozornost vzgoji nemškega duhovniškega naraščaja z znanjem slovenščine. (Op. ur. razprto tiskano od nas.)

Na podlagi tega dokumenta, zaupne okrožnice „Heimatsdienst“, konstatirano sledeča dejstva čisto suho in mirno, akoravno nam silijo v pero čisto druge besede.

1. Najvišji predstojnik slovenske koroške duhovščine potemtakem dejansko ni več celovski škof, ampak celovski „Heimatsdienst“. Kajti

a) od njega je odvisno, ali sme slovenski koroški duhovnik ostati ali ne. („Ergibt sich die Notwendigkeit viele nach Kärnten zustän-

dige Geistliche, welche bis zur Volksabstimmung für Jugoslawien Partei ergriffen... zu belassen.“)

b) „Heimatsdienst“ premešča slovenske duhovnike. („Grundsätzlich werden aber alle bisher jugosl. Geistlichen aus ihrem bisherigen Wirkungskreis in einen anderen Ort... versetzt.“) Sedaj razumeno, zakaj je bil bivši generalni vikar tako navdušen za to usodepolno „menjavanje“ slovenskih duhovnikov.

c) „Heimatsdienst“ izvršuje kontrolo nad slovenskimi koroškimi duhovniki („...so ist sofort an den Kärntner Heimatsdienst die entsprechende Meldung zu erstatten.“)

d) „Heimatsdienst“ se umešča v popolno notranje cerkvene zadeve — vzgojo duhovniškega naraščaja („Für die Zukunft wird seitens des Kärntner Heimatsdienstes der Erziehung eines deutschen Priesternachwuchses mit slov. Sprachkenntnissen ein besonderes Augenmerk zugewendet werden“).

e) „Heimatsdienst“, oziroma G. H. R. (Gemeindeheimaträte) so najvišja inštanca, ki določijo, ali je v kaki župniji duhovnik potreben ali ne („...es sei denn, dass die betreffenden G. H. R. und Vertrauensmänner es zu verantworten glauben, in der Gemeinde auch ohne Priester auf die Dauer das Auslangen finden zu können.“)

Vsak nadaljni komentar bi le zabrisal vtise, ki jih mora ta okrožnica zapustiti pri trezno mislečem, posebno, pa pri vernem ljudstvu!

Mi počemo zagrešiti napake „Heimatsdienst“, ki krátkomalo komandira v cerkvenih zadevah. Edinole iz ljubezni do svojega ljudstva opozarjamo na sledeče.

Naše dosedaj verno slovensko koroško ljudstvo se za enkrat še samo čudi, da si lastijo

PODLISTEK

Prosper Mérimée:

Mateo Falcone.

Prevel A. Debeljak.

Ako greš iz Porto-Vecchia in se obrneš na severozapad proti notrini otoka, opaziš, da se svet precej naglo dviga, in po triurni hoji po zavitih stezah, zadelanih z velikimi pečnami in tupatam presekanih z globelmi, se znajdeš na robu jako razsežnega goščavja... Ta gošča je domovina korsških pastirjev in vseh onih, ki so se sprli s pravico. — Če ste ubili človeka, pojdite v Porto-Vecchijško hosto, in tam boste živeli na varnem z dobro puško, s smodnikom in krogli; ne pozabite rjavega plašča, opranjenega z oglavnico, ki služi kot odeja in zimnica. Pastirji vam bodo dajali mleka, sira in kostanja, in ničesar se vam ne bo bati pred pravico ali pred pokojnikovimi sorodniki, razen kadar vam bo iti doli v mesto, da si ondi obnovite zalogo streliva.

Mateo Falcone je imel svojo hišo pol ure hoda od te goščave. Za svoj kraj je bil dokaj bogat; živel je imenitno, to se pravi brez posla, ob pridelku svojih čred, katere so pastirji, nekakšni kočevniki, gonili na pašo semtertja po planinah. Njegova ročnost v streljanju s puško

je veljala za izvenredno, celo v njegovi deželi, kjer je toliko dobrih strelcev. Ponoči je rabil svoje orožje prav tako zlahka kot čez dan, in povedali so mi o njem to le spretnost, ki se utegne zdeti neverjetna onemu, kdor ni potoval po Korsiki. Na osemdeset korakov so mu postavljali prižgano svečo za prosojen papir, širok kakor krožnik. Pomeril je, nato so ugasili svečo, in čez minuto je v trdni temi izprožil ter prevrtil prosojni papir trikrat na štiri strele.

S tako neobičajno zaslugo si je bil Mateo Falcone stekel velik sloves. Steli so ga za tako dobrega prijatelja, kot opasnega sovražnika: sicer pa je bil postrežljiv in je dajal vbogajme ter je živel v miru z vsakomur v okrožju Porto Vecchia. Njegova žena Giuseppa mu je bila povila najprej troje hčerk, in nazadnje še sina, kateremu je dal ime Fortunato: to je bil up njegove družine, dedič imena. Hčere so bile dobro omožene: njih oče se je smel v potrebi zanesti na bodala in risanice svojih zetov. Sinu je bilo stoprav deset let, ali kazal je že srečna nagnjenja.

Nekega jesenskega dne je odšel Mateo zarana s svojo ženo z doma, da bi si ogledal eno svojih čred v goščavski jasi. Fortunatek ga je hotel spremiti, toda golina je bila predalet; sicer pa je moral nekdo ostati pri hiši za varuha; oče je torej odklonil; videli bomo, ali se mu ni bilo še kesati zaradi tega.

Že nekaj ur je bil odsoten, in Fortunatek je ležal mirno zleknjen na solcu, gledal sinje gore in mislil, kako pojde prihodnjo nedeljo na obed k svojemu stricu v mesto, kar ga je mahoma prekinil puškin pok v njegovem sanjarjenju. Vstal je in se okrenil proti oni strani ravnine, odkoder je prihajal ta šum. Drugi streli iz puške so si sledili, v neenakih presledkih in vedno bliže; končno se je na stezi, ki je vodila z ravnice k Matejevi hiši, pojavil možki v koničasti čepici, kakršne nosijo hribovci, bradat, razcapan, in se je s težavo vlekel, opiraje se na svojo puško. Pravkar je bil izkupil strel v bedro.

Ta mož je bil razbojnik, ki je bil odšel po noči po smodnik v mesto in padel spotoma korskim orožnikom v past. Po krepki obrambi se mu je posrečilo umakniti se, docim so ga živahno zasledovali in je streljavkal od skale do skale. Toda bil je le malo pred vojaki, in njegova rana mu je onemogočala dospeti do goščave, predno bi ga dohiteli.

Približal se je Fortunatu in mu rekel:

— Ti si sin Mateja Falcona?

— Sem.

— Jaz sem pa Gionetto Sanpiero. Zandarji me preganjajo. Skrij me, zakaj dalje ne morem iti.

— Kaj pa poreče moj oče, če te skrijem brez njegovega dovoljenja?

— Rekel bo, da si prav sč

pravico odločevanja v tako važnih cerkvenih zadevah ljudje, kakor so G. H. R. (Gemeindeheimatsräte), med katerimi je zelo, zelo malo mož, ki bi izpolnjevali kot praktični katoličani vse svoje verske dolžnosti. Sicer smatramo to za privatno stvar vsakega človeka in že tu odločno odklanjamo vsako sumničanje, kakor da bi hoteli koga osebnostno denuncirati, že prav ne v zadevah vesti, kakor je to versko vprašanje. A ljudstvo sodi čisto pravilno, če pravi, kako more tak človek, kteremu je za cerkev in verske obrede toliko kakor za lanski sneg, kako more ta nam vsiljevati v zadevah naše vesti svoje mnenje, kdo naj nam oznanjuje verske resnice in deli zakramente, z eno besedo: kako more tak človek iz naših cerkva poditi naše duhovnike, kterim verno ljudstvo zaupa in vsiljevati tujega, kteremu ljudstvo ne more zaupati, ker niti govoriti z njim ne more.

Že občinske ni sedaj tudi deželno oziroma državnozbornske volitve so pokazale žalostne posledice, ki jih je rodilo nizko sramotenje in preganjanje slovenskih duhovnikov. Velenemški in bauernbundske brezverci, ki so jih — vsaj bivši — škofovi svetovalci tako vestno poslušali in ki so mislili, da so med slovenskim ljudstvom vsemogočni, so strahovito pogoreli — posebno na desnem bregu Drave. Kogar zanjima, naj sešteje številke! Ogromno žetev tega hujškanja so želi drugi — socijalna demokracija! Le tam, kjer so ostali domači slovenski duhovniki, ali so vsaj zapustili za sabo trdno organizirano verno ljudstvo — kakor je to ravno desni breg Drave — se mogočni naval socijalne demokracije ni tako posrečil. Mimogrede bodi tu omenjeno, da je krščanski „Kärntner Tagblatt“ svaril ljudi v svojem glasilu in stranka v posebnih letakih, naj ne volijo naše Koroške slovenske stranke, ker ta stranka ni — krščanska! Gospodje, ali vas ni vsaj malo sram tako neverjetno nizkega boja proti nam! Kje pa ste imeli vaše krščanstvo, ko so se 1. 1919 skrunile naše cerkve? Sicer se o tem ne bomo dalje prepirali, kajti prepričani smo, da bo župnik Poljanec, ki ga je izvolila naša stranka, se ravno tako dobro potegoval za versko stvar kakor glavni urednik „Kärntner Tagblatta“.

„Heimatsdienst“ je torej dosegel, da vsled njegovega hujškanja proti slovenskim duhovnikom socijalna demokracija v slovenskem delu Koroške zmagovito maršira. Samo verno ljudstvo, ki ima še svojega slovenskega duhovnika, se more temu valu še nekoliko uspešno upirati. Da je tako, kažejo župnije, kjer je škofijstvo nastavilo nemške duhovnike. V veliki kmečki občini Grabstajn, kjer je nemški župnik, ker so bili baje „nemški“ katoličani tako zapemarjeni, ima krščanska socijalna stranka 17 glasov. Sicer so izginili skoraj tudi Slovenci docela — 24 — glasov, absolutno večino čez vse stranke ima pa socijalna demokracija. V veliki občini Grebinj (slovenska), kjer je tudi

nemški župnik, ima kršč. soc. stranka 43 glasov, slovenska še 213, a tam je tudi 169 socijalnih demokratov in neverjetno — 130 komunistov. V popolnoma slovenski kmečki občini Ruda, kjer je tudi nemški župnik, imajo kršč. socijalci 6 glasov, naša slovenska stranka še 155, a soc. demokratje + komunisti 211 glasov. V občini Marija na Zili (tudi nemški župnik) kršč. socijalci 7 glasov, Slovenci še 101, socijalni demokratje absolutno večino z 355 glasovi. Jasno je, da nemški duhovniki med slovenskim ljudstvom ne bodo zabranili končne popolne zmage socijalne demokracije. To povdarimo posebno radi tega, ker „Freie Stimmen“ že hujškajo v svoji številki od 21. junija zoper še ostale slovenske duhovnike češ, da so „zaostali jugoslovanski orientirani slovenski duhovniki krivi, da je koroška slovenska stranka dobila še 9000 glasov“. Pošteni list nam sicer pri tej priložnosti hitro ukrade še skoro 1000 glasov, kajti imeli smo vsega skupaj 9863 glasov. Raduje se iskreno, da smo „nazadovali“, hujškajte le tako naprej, „nazadovali“ bomo prihodnjice še bolj, sicer ne k vam, ampak naši glasovi bodo šli v rudeči tabor, kakor jih je že sedaj šlo na tisoče — vsled vašega hujškanja! Če je vam ljubše, da je slovenski del čisto rudeč, kakor da bi Slovenci imeli svojo mirno ljudsko stranko, tudi dobro, nasproti nam tudi socijalni demokratje niso večji sovražniki kot ste vi. Odklanjamo po potem vsako odgovornost!

Da bo imel ta razvoj tudi v verskem oziru strašne posledice, je sicer zadeva cerkvene oblasti, opozarjamo merodajne cerkvene voditelje le na to, da bi bila rešitev cerkvenega vprašanja v smislu „Heimatsdiensta“ in velenemškega in bauernbundskega časopisa za verski, narodni, politični in socijalni razvoj našega slovenskega koroškega ljudstva usodepoina — katastrofalna.

2. Drugo dejstvo, ki ga pripozna „Heimatsdienst“ v svoji okrožnici glede verskega vprašanja med slovenskim ljudstvom je, da je prišel do spoznanja, da so samo nemško govoreči duhovniki v coni A nemogoči. („Nur deutsch sprechende Geistliche in die Zone A zu versetzen, hat sich nach angestellten Versuchen ebenfalls als unmöglich erwiesen.“) Čudno je pri tem samo, da so pa dejansko v coni A naša slovenskih župnijah samo nemško govoreči duhovniki, kakor se je tudi dogodilo, da je dobil skoro popolnoma slovensko župnijo Nemec, kljub temu, da je prošil zanjo tudi popolnoma kvalificiran Slovenec.

3. Čestitamo še ostalim slovenskim koroškim duhovnikom na za nje zelo laskavi sodbi „Heimatsdiensta“: „Die Zahl der slov. sprechenden Geistlichen, welche im strengen Sinne als heimattreu (! op. ur.) gelten können, ist so gering, dass nicht einmal fünf Pfarren den Wünschen der G. H. R. (Gemeindeheimatsräte) entsprechend besetzt werden können“. Gospodje! Vi imate o „zvestobi“ pojme, ki jih mi ne

moremo prejeti! Vam je „heimattreu“ samo tisti Slovenec, ki zaničuje svoje ljudstvo, ki se sramuje svojega slovenskega očeta in svoje slovenske matere, nam pa je „heimattreu“ tisti, ki se drži po večno lepim besedah: „Spoštuj očeta in mater!“ In če se tudi slovenski duhovnik drži tega krščanskega načela, je to za njega le častno, ker je to njegova dolžnost.

Zato opozarjamo na to okrožnico „Heimatsdienst“, oziroma na te neverjetne poizkuse vmešavanja v cerkvene zadeve, vse merodajne vodilne cerkvene kroge našega slovenskega naroda, posebno najvišjega cerkvenega zastopnika v naši državi, papeževnega nuncija na Dunaju in zahtevamo: ločitev cerkve na Koroškem od „Heimatsdiensta“! Najvišji predstojnik tudi slovenskih duhovnikov naj bo zopet škof, ne na „Heimatsdienst“!

Koroški „Heimatsdienst“ in denuncijanstvo.

Še drug dokument nam je prišel v roke, ki nas spominja na zlate čase staro-avstrijskega denuncijanstva, posebno med vojsko, nasproti koroškim Slovincem. Kajpada je tudi ta dokument od naših največjih prijateljev okoli „Heimatsdiensta“. Ker to brezdomno vsakega koroškega Slovence zanima in da vedo vsi, zakaj se včas okrog nas suče vse „polno špijonov“, da bi izvohali kako „izdajstvo“, vam to okrožnico „Heimatsdiensta“ docela predstavimo:

„Koroški Heimatsdienst, Celovec.

Vsem G. H. R. (Gemeindeheimatsräte) oz. zaupnikom!

Po predležeh poročilih nameravajo Jugoslovani posebno južno Drave ustanoviti propagando organizacijo in so imeli v... in v... tajna zborovanja, pri katerih so bili baje navzoči jugoslovanski državljani. Taka § 2. zborovanja za avstrijske državljane se po doslej veljavnih zakonih ne dajo prepričati, pač pa se je na prošnjo koroškega Heimatsdiensta orožništvu povsod zaukazalo, najstrožje paziti na taka zborovanja in v vsako tako zborovanje udreti in dognati identiteto vseh navzočih in v slučaju navzočnosti Nekorošcev ali v slučaju, da predsednik in sklicatelji ne poznajo imena vseh navzočih, zborovanje takoj razpustiti. Da imajo te odredbe žaželjene uspehe, je sodelovanje vseh zaupnikov neobhodno potrebno, osebno se mora ob nedeljah in praznikih paziti na jugosl. misleče prebivalstvo in morajo nameravana ali vršena se zborovanja najhitreje javiti dotični orožniški postaji, ki je dolžna, da takoj posreduje.“ (Op. ur.: razprto tiskano od nas).

— Kdo ve?
— Hitro me skrij; prihajajo.
— Počakaj, da se vrne moj oče.
— Da naj čakam? strela! V petih minutah bodo tu. Daj, skrij me, ali pa te ubijem.

Fortunato mu je odgovoril z največjo hladnokrvnostjo:

— Tvoja puška ni nabita, in nobenega naboja ni več v tvoji carcheri.

— Bodalec imam.

— Pa boš tekel tako urno kakor jaz?

Poskočil je in ni ga bilo več mogoče doseči.

— Ti nisi sin Mateja Falcona! Tak me boš pustil prijeti pred svojo hišo?

Otrok se je zdel ganjen.

— Kaj mi daš, če te skrijem? je rekel bližaje se.

Razbojnik je pobrskal v usnjati torbici, ki mu je visela za pasom, in potegnil iz nje srebrnik za pet frankov, katerega je bil brez dvoma prihranil, da bi si kupil smodnika. Fortunato se je nasmejal ob pogledu na srebrni novic; prijel ga je in dejal Gianettu:

— Ne boj se.

Takoj je napravil veliko luknjo v kupu sena pred hišo. Gianetto se je splazil vanjo, in otrok jo je spet zakril, tako da mu je pustil nekoliko zraka za dihanje, vendar ne da bi bilo možno sumiti, da to seno skriva človeka. Razen tega mu je padla v glavo kaj pretkana zvižaja

divjakov. Šel je po mačko in njene mlade, ter jih položil na seneni kup, hoteč vzbuditi misel, da se ga že dolgo ni nihče dotaknil. Opazivši nato krvave sledove na stezi poleg hiše, jih je skrbno posul s prahom in potem se je vnovič vlegel na sonce z največjim mirom.

Čer nekaj minut je bilo pred Matejevimi vrati šestero mož v rjavem kroju z žltim ovratnikom, pod poveljstvom narednika. Ta narednik je bil nekoliko v sorodu s Falconom. (Znano je, da se ljudje na Korsiki zlahtajo veliko dalje nego drugod.) Ime mu je bilo Tiodoro Gamba: bil je delaven mož, groza roparjem, katerih je bil obkolil že precej.

— Dober dan, bratranček, je rekel Fortunatu, stopivši proti njemu; kako si zrastel! Si videl, ravnokar iti moškega tod mimo?

— O jaz nisem še tolikšen ko vi, bratranec! je odgovoril otrok abotno.

— Pa še boš. Ampak nisi videl moza tod mimo, čuješ?

— Ali sem videl moza?

— Da moza s špičasto kapo in rdeče pa rumeno vezanim suknjičem?

— Da, odgovori brž, in ne ponavlja mojih vprašanj.

— Davi je g. župnik jahal svojeva konja Piera mimo naših vrat. Prašal me je, kako gre očetu, in odgovoril sem mu...

— Ha, ti frkolin, zvitega se delaš! Hitro mi povej, kod je krenil Gianetto, njega namreč iščemo; in prepričan sem, da jo je ubral po tej stezi.

— Kdo ve?

— Kdo ve? Jaz vem, da si ga videl.

— Kaj človek vidi popotnika, kadar spi?

— Saj nisi spal, nepridiprav; streli so te prebudili.

— Tak menite, bratranec, da delajo vaše puške toliko trušča? Pibalnik mojega očeta poka še dosti buje.

— Vrag naj te vzame, preklicana malopridnost! Za trdno sem uverjen, da si videl Gianetta. Morda si ga celo skril. Hajdite, tovariši, pojdite v to hišo in pogledajte, ali ni našega moza tam.

— Kaj pa poreče oče? je vprašal Fortunato porogljivo; kaj poreče, če izve, da ste stopili v njegovo hišo, med tem, ko ga ni bilo doma?

— Ti pridanič! je velel narednik Gamba in ga pouhljal, veš, da je samo od mene odvisno, da ubereš drugo struno? Če ti dam kakih dvajset udarcev s plosko sabljo, boš mogoče sledujoč izpregovoril.

Fortunato pa se je še vedno posmehoval.

— Moj oče je Mateo Falcone! je rekel s povdarkom.

(Nadaljevanje sledi.)

Stari krvniki, ki ste med vojno spravljali na tisoče nedolžnih Slovanov na oni svet in ki ste sedaj brez posla, le sem na Koroško, tu sem vam obetajo zopet zlati časi! Kajti, kako spretno da so naše koroške oblasti napraviti hipoma iz „nevarnega“ koroškega Slovence jugoslovanskega državljan, imamo že lepe slučaje in bomo o priložnosti kaj več povedali. To bo zopet „sezona“, kakor l. 1914, rablji na delo!

Vi pa Slovenci veste sedaj, kakšne čedne namene imajo tisti sumljivi ljudje, ki se tako radi ob nedeljah „mucajo“ okoli vas!

Živio „prostost“ in „svoboda“ misli in besede koroških Slovencev!

Izid volitev v deželni zbor in narodno skupščino dne dne 19. VI. 1921.

Spodnja Koroška.

Sodn. okraj Borovlje:

	Slov.	Krš.	Bauernb.	Vsenem.	Soc. dem.	Kom.
Borovlje . . .	246	12	11	308	1020	8
Glinje . . .	104	2	40	25	224	—
Šmarjeta . . .	176	1	41	13	157	—
Slov. Plajberk . . .	169	—	27	—	49	—
Sele . . .	409	—	4	—	40	—
Podljubelj . . .	138	2	48	9	518	—
Svetnavas . . .	197	—	69	7	131	—
Bistrica v R. . .	221	3	30	50	462	—

Sodn. okraj Celovec:

Zrelec . . .	69	19	117	7	155	3
Grabštanj . . .	24	17	258	22	350	3
Trnjava . . .	6	14	168	5	201	—
Hodiše . . .	172	—	54	23	142	—
Kotmaravas . . .	159	1	154	16	197	—
Bilčovs . . .	233	—	34	1	34	—
Žiljpolje . . .	65	—	157	22	117	—
Otok . . .	72	18	53	24	100	—
Medgorje . . .	38	11	99	1	135	—
Radiše . . .	120	2	102	—	5	—
Zg. Vesca . . .	105	—	236	—	62	—
Škofiče . . .	188	4	92	25	178	—
Dholica . . .	13	82	62	16	261	—
Pokree . . .	13	1	101	16	113	—
Vertinj . . .	66	31	57	49	443	—

Sodn. okraj Pliberk:

Pliberk . . .	77	27	90	146	142	—
Bistrica . . .	434	—	69	10	255	—
Blato . . .	373	1	44	4	92	—
Švabeg . . .	110	—	27	3	36	—
Ljibuec . . .	193	—	55	2	167	—
Ljibelice . . .	196	2	57	13	119	—

Sodn. okraj Dobrlavas:

Dobrlavas . . .	376	6	266	97	346	—
Galicija . . .	125	—	93	8	199	—
Globasnica . . .	282	—	71	—	185	—
Škocijan . . .	206	13	89	3	209	—
Rikarjavas . . .	255	—	98	4	316	—
Zitaravas . . .	190	—	101	12	268	—

Sodn. okraj Zel. Kapla:

Zel. Kapla . . .	58	3	7	143	245	—
Bela . . .	334	—	9	24	363	—

Sodn. okraj Velikovec:

Velikovec . . .	93	30	196	336	442	8
Djekse . . .	127	31	124	8	125	36
Grebinj . . .	213	41	218	48	170	130
Vobre . . .	125	2	167	2	137	8
Ruda . . .	155	6	134	9	204	9
Sv. Peter n. V. . .	192	1	118	1	113	16
Tinje . . .	16	—	69	—	106	—
Važenberg . . .	128	1	284	4	394	—

Zgornja Koroška:

Sv. Jakob v R. . .	553	2	126	37	709	1
Ledenice . . .	225	16	55	7	141	1
Rožek . . .	60	4	22	42	91	—
Bekštanj . . .	657	2	387	55	635	—

Brdo . . .	73	12	52	12	84	—
Goriče . . .	14	2	61	9	105	—
Sv. Stefan n. Z. . .	14	57	100	15	204	—
Maria na Zili . . .	101	7	189	18	355	—

Za volitev v narodno skupščino (Nationalrat) je bilo skupno oddanih 142.077 glasov. Od teh odpadejo na posamezne stranke:

Koroška slovenska stranka . . .	9.863
Krščanska socijalna stranka . . .	25.995
Bauernbund . . .	28.579
Vsenemci . . .	16.138
Socijaldemokrati . . .	60.768
Komunisti . . .	731

Za deželni zbor, volilni okraj Zgornja Koroška skupno 54.529 glasov. Od teh odpadejo na:

Koroška slovenska stranka . . .	2.484
Krščanska socijalna stranka . . .	10.437
Bauernbund . . .	11.439
Vsenemci . . .	5.495
Socijaldemokrati . . .	24.575
Komunisti . . .	99

Za deželni zbor, volilni okraj Sp. Koroška, je bilo oddanih 87.264 glasov in sicer:

Koroška slovenska stranka . . .	7.386
Krščanska socijalna stranka . . .	15.472
Bauernbund . . .	17.273
Vsenemci . . .	10.418
Socijaldemokrati . . .	36.083
Komunisti . . .	632

Nemška zahvala.

Kakor znano, so stali Bolgari v svetovni vojni, ki bi morala biti po besedah nemškega državnega kanclerja Bethmann-Hollwega boj med Germanstvom in Slovanstvom, na strani Germanov, ne prisiljeni, kakor druga slovenska plemena, ampak po volji vladnih krogov popolnoma prostovoljno.

Bolgarski narod, ki je že v balkanski vojski doprinal največ človeških in gmotnih žrtev, je v svetovni vojni strahovito trpel. S slovanskim junaštvom in slovansko vztrajnostjo se je bojeval 4 leta za končno nemško zmago. Ker je bila dežela docela izmožgana, vojaštvo brez obleke in municije, je bolgarski vojak v septembru 1918 po junaškem odporu do zadnjega odložil orožje.

Človek bi mislil, da je vsaj nekaj hvaležnosti še na svetu.

„Zamorec je storil svojo dolžnost, zamorec naj gre!“ Na Dunaju se igra sedaj v gledališču v Schönbrunnu igra „Junaki“. V tej igri se predstavlja Bolgar kot poldivjak, ki ne ve, kaj so sprane srajce, bolgarski oficir se slika kot zarobljenec, ki je obenem tudi še — strahopeten. In ti tako zaničevani bolgarski vojak nastopajo na tdu v resnični bolgarski uniformi, z bolgarskimi odlikavanji in pisatelji, ki je isto napisal, smeši znano bolgarsko hrabrost tako, da pravi, da se te bolgarske vojake lahko s cukérki požene v beg.

Umevno, da so na Dunaju navzoči Bolgari, osobito dijaki, bili do skrajnosti ogorčeni nad to nesramno predrznostjo. Že pri prvi predstavi so hrupno demonstrirali. A nič ni pomagalo. Igra se je ponovila. In zopet je demonstriralo čez 100 bolgarskih dijakov proti igri, proti razžalitvi svojega naroda in svoje armade. Toda gledalci so se obrnili ogorčeni proti demonstrantom, na pomoč so prišli močni oddelki dunajske policije, ki so vrgli bolgarske dijake iz gledališča.

Nemška zahvala za potoke, prelite bolgarske krvi, prelite za nemško zmago!

Ali se bo mladi bolgarski rod kaj izučil?

Nemcem pa, ki se tako radi sklicujejo na svoje brezdomno velike pesnike, kličemo besede enega od teh v spomin:

Und der feine Knabe sprach unfeinen Dank: Er spuckte in die Quelle, aus der er trank!“

TEDENSKI PREGLED

Avstrija.

Sestanek Hainische in Masaryka. Avstrijski zvezni predsednik Hainisch in predsednik čehoslovaške republike Masaryk se sestane tekom meseca julija, ko se bo vračal Masaryk z otoka Capri, kjer se mudi iz zdravstvenih vzrokov. Prej še bo Masaryk obiskal italijanskega kralja. Temu sestanku pripisujejo velik političen pomen, ker se vedno bolj kaže, da ima Čehoslovaška veliki vpliv na razmere v srednji Evropi.

Predeja zapadne Ogrske. Antanta je izročila Ogrski noto, v kateri daje Ogrski navodila za predajo zapadne Ogrske. V tej noti opominja antanta Ogrsko, da pri evakuaciji zapadne Ogrske ne sme priti do nobenih izgrediv in da ogrska vlada naj na noben način ne podpira morebitnih poskusov, ki bi nameravali otežkočiti izvedbo triaponskega mira. Nadalje se sporoča, da je antanta pozvala avstrijsko vlado, naj imenuje svojega zastopnika v komisijo za zapadno Ogrsko.

Rabindranath Tagore na Dunaju. Sloviti indijski pesnik in pisatelj Tagore, katerega povestico „Vrnitev“ smo podali našim čitateljem v podlistku našega lista obenem s kratkim njegovim životopisom, je napravil potovanje po Evropi, kjer prireja predavanja po univerzah. Pred nedavnim se je mudil Tagore v Berlinu, pretekli teden pa je predaval na dunajski univerzi mnogobrojno zbranemu občinstvu iz njegovih pesnitev, ki so polne lirčne lepote in ljubezni do narave in človeštva, katera preveča vsa njegova dela. Baš sedaj po prestani vojni se je zdelo indijskemu človekoljubu umestno, da pride in prinese trpečemu človeštvu mir in tolažbo ter ga navdahne z ono mladeniško ljubeznijo, ki mu jo je vdahnila njegova domovina Indija „tam ob bregovih reke Ganges“. Iz Dunaja se je podal Tagore v Prago, da predava na povabilo tudi na tamkajšnji češki univerzi, potem pa se odpelje z zrakoplovom v Pariz.

Čehoslovaška.

Vladna kriza tudi na Čehoslovaškem. Tudi na češkem imajo vladno krizo, iz katere se hočejo na slični način rešiti kakor pri nas: če se ne posreči sestaviti parlamentarne vlade, potem bodo poskusili z uradniško vlado, če pa tudi to ne gre, potem pa nove volitve.

Vojaška zveza z Jugoslavijo. Kakor znano, sta sklenile Čehoslovaška in Jugoslavija diplomatsko in vojaško zvezo, ki je naperjena zlasti proti Ogrski. Te dni pridejo v Prago jugoslovanski vojaški izvedenci, da se rešijo posamezne točke te vojaške pogodbe.

Italija.

Italijanska vlada in narodne manjšine. V soboto, dne 25. t. m. je imel italijanski zunanji miniser svoj dolgo pričakovani govor o zunanji politiki, v katerem se je dotaknil tudi vprašanja narodnih manjšin v Italiji. Slovonom in Nemcem je obljubil, da bodo uživali popolno svobodo. Zopet ena obljuba več!

Italija in avstrijski krediti. Znova so se pojavili glasi, da Italija noče odgoditi svojih generalnih zastavnih pravic, kar je eden izmed predpogojev za avstrijske kredite. Zato je zvezni kancler Schöberl začel z novo akcijo, da bi zlomil italijanski odpor. Tudi zvezni predsednik Hainisch se je odločil, svoj osebni vpliv izkoristiti in poskusiti, da bi dosegel, da bi Italija ukinila svoje generalne zastavne pravice.

Izkopana palača Heroda. Pri izkopavanju v Askalonu v Palestini so odkrili palačo, katero je zgradil Herod. Lepota te palače je nekoč slovela daleč naokoli. Našla sta se tudi dva kipa. Eden predstavlja paganskega boga Apolona, drugi pa pagansko boginjo Venero.

DNEVNE VESTI IN DOPISI

Celovec. (Pretepi pri volilnem zborovanju.) Dne 17. junija torej 2 dni pred volitvami so sklicali vsenemci veliko zborovanje k Sandwirtu. Govoril je njih strankin načelnik, poslanec Kandl, za njim dr. Waneck, oba iz Dunaja. Ko je slednji precej ostro kritiziral socialdemokrate, so na galeriji in v dvorani navzoči socialisti delali medklince in začeli metati rudeče listke na vsenemške poslušalce. Reditelji so socialnedemokrate pometali iz dvorane. Med obema je prišlo do pravega pretepa, vendar se je zborovanje moglo nadaljevati. Nekaj državnih bramborcev, ki so bili v družbi izključenih socialistov, je odšlo v vojašnico in so se vrnili po enem četrt ure s kakimi 60 oboroženimi bramborci, ki so nameravali vdreti v dvorano in zborovanje razbiti. Rediteljem se je posrečilo s pomočjo ognjegasnega aparata napadalce zavrniti in poriniti iz hotela. Pri pretepu, ki se je ponovno razvil, so razbili veliko ogledalo. Pesnika Johana Lindnerja, ki je bil pri tem udeležen, so tako pretepli s palicami, da je obležal na mestu nezavesten in so morali poklicati zdravnika. Tako izgleda pri nas zborovalna svoboda.

Bilčovs. Milo tožno so se dne 21. junija oglasili zvonovi tukajšnje podružne cerkve pri sv. Heleni in naše farne cerkve, kajti peli so mladi cvetoči rožici v slovo. V najlepšem evetu svoje mladosti je vzela p. d. Kurnava Mojci slovo od te doline solz, ter se preselila v boljše domačijo. Komaj je dopolnila 18. leto svojega življenja, pa je bila volja Najvišjega, da je presadil nedolžno lilijo v svoj nebeski vrt. Oh presrečna si, ker ni ti še kanila nobena kaplja grenkobe v sladkost tvojega življenja. Našla si svojo srečo onstran groba. Staršem, kakor tudi vsem sorodnikom pa ob bridki izgubi prisrčno sožalje.

Zgornja Vesca. Volitve v narodno skupščino in deželni zbor so se pri nas vršile prav mirno. Izid je bil sledeči: Koroška slovenska stranka 105 glasov, socialni demokratje 62 in — Bauernbund 10. Zadnja stranka je pri nas izgubila že vse upanje.

Bilčovs. Neki tukajšnji dovisnik se je prav „fejst“ zaletel v 25. številki „Koroške Domovine“ proti našim zavednim fantom. Tako se naprimer hvali, da so naši nasprotniki tako spravljeni in se trudijo, da bi se nasprotstva med nami omilila. No, njih spravljenost se pa res tudi vidi, saj jih je samo pešček, so se pa mislili kršiti, da bi jim morali biti vsi pokorni. Imenuje nas Slovence iredentiste, ker se jim upamo povedati, kako so z agitacijo hoteli slovenske volivce oplasiti. Danes jih pa vprašamo, kdo pa je farbal ljudi, da če bodo dobili Slovenci večino pri obč. volitvah, bomo dobili župana iz Celovca, katerega bomo morali drago plačevati. Seveda nismo vam naselili na ta lim. Jezi se celo, da so prišle celo stare ženice voliti. Seveda takim gospodom nikakor ni po volji, da bi ubožnejši človek imel pri volitvi isto pravico kot oni. Kar si je pa kdo podplat shodil, jih je pa tudi sam kupil. O kakem psovanju odbornikov nasprotne strani pa nam ni nič znanega, ker je bilo v dopisu le omenjeno, da so nasprotniki volili enega izmed naših mož. Da pa nam kralja Petra predbacivajo, se nam pa zdi že preneumno. Celo vojno smo stali na braniku ob mejah za Avstrijo. Tudi na koroških gorah, kjer smo preplivali kri za domovino. Danes smo za vse to iredentisti? Smo se li borili za kralja Petra? Nismo bili in ne bomo izdajalci, toda pravice nam dajte, katere nam grejo. Če hočete iskati iredentiste, jih iščite kje drugje. Mogoče vam ni znano, kaj je rekel dr. Angerer pred kratkim na nekem zborovanju v Celovcu: Amerika Amerikancem ima smisel. Avstrija Avstrijcem nima smisla in Koroška Koroščem še prav posebno nima nobenega smisla. Naša edina rešitev je združitev z Nemčijo. Bog ne daj, da bi dr. Angerer bil Slovenec, še na gayge bi prišel. Sram nas je skoro, da Slovenci-odpadniki ne pridejo že enkrat do pameti in tako črtijo še naprej vse, kar le po slovenskemu diši. Sploh pa dopisnik še prav ne ve, kako se Bilčovs prav slovenski imenuje.

GOSPODARSKI VESTNIK

Letina in gospodarstvo.

Zopet se bližamo novi letini, od katere je odvisno, ali bo imel kmetovalec obilo nagrade za svoj trud, mi pa cenejši kruh, ali pa bo kmetovo delo malo neslo, mi pa bomo še naprej čutili draginjo živil. Zato pa z enako skrbjo gledata razvoj setvij, kmet in konzument. Žal, da poročevalska služba v žitni trgovini še vedno ni tako urejena, kot je bila pred vojno, zato nimamo poročil v tistem obsegu, kakor smo bili vajeni pred vojno.

Nemški pregovor pravi, da ima celi svet denar, kadar ga ima kmet. Kmet pa ima denar, kadar mu zemlja da dobro letino. Ta rek nam kaže, da je kmet proizvajalec premoženja. Od donosa kmetovega dela je odvisen obstoj in razvoj vsega narodnega gospodarstva in blagostanja. To je tako globoka resnica, da je ni mogoče ovreči z nikakimi dokazovanji. Potrdila jo je tudi svetovna vojna, katero je dokončalo ne orožje, nego pomanjkanje živeža.

Velikanski je napredek tehnike, občudovanje vzbujajo razvoj industrije, množile so se z neverjetno naglico delavnice in tvornice, rastle so produkcijske številke v industriji in veleobrtni. Stroj je uničil stari način dela in njegove skromne proizvode ter postoterial ali celo potisnil množino izdelka. Z roko v roki korakata tehnika in industrija svojo zmago slavno pot. Produkcija premoga je znašala pred 35 leti okoli 10 mil. ton, leta 1912 pa že 1250 mil. ton. Jekla se je pridelalo leta 1885 skoraj 20 milijonov ton, leta 1912 pa že nad 70 milijonov ton. Te številke kažejo velikanski razvoj industrije. Poleg premoga kot izvor gonilne sile pa se porablja že vodna sila, vendar je ta še premalo izrabljena. Avstrija ima mnogo HP vodne sile, s katero bi lahko na leto prihranila milijone ton najboljšega premoga.

Ta zmagovalni pohod industrije in tehnike pa omogoča le poljedelstvo, ki je in ostane prvredni činitelj v gospodarskem življenju vseh, tudi najmodernejših držav. Poljedelstvo pokriva prve in neizbežne potrebe človeštva, medtem ko nam industrija nudi potrebščine, ki izvirajo iz višje kulturne stopnje, so tedaj manj potrebne in važne za človeško življenje.

Kako vlogo igra poljedelstvo pri narodih in državah, nam kaže nastopna razkaznica (po Sinwell: Statistische Uebersichten in Calwer; das Wirtschaftsjahr 1907).

	Od 100 prebivalcev se peča z		
	v poljedelstvu	industrijo	trgovino
Belgiji	21.1	41.6	41.7
Danski	48.2	25.2	11.8
Angleški	13.—	45.8	21.3
Franciji	41.8	35.5	9.5
Nemčiji	35.2	40.—	12.4
Italiji	59.4	24.5	7.4
Rusiji	68.3	17.9	7.1
Združ. državah	35.7	24.3	16.4
Rumuniji	82.—	—	5.6
Srbiji	84.—	—	4.5

V industrijskih deželah kakor Belgija, Angleska itd. je zaposleno manj ljudi v kmetijstvu kot pa v industriji, ali tam je kmetijstvo na tako visoki stopnji, da donaja do trikrat več kot pa n. pr. pri nas. Pravi pomen kmetijstva se vidi v velikih državah, kakor so Združ. države, ali Argentinijska itd. S poljedelstvom se peča pretežna večina človeškega rodu. Letina je sad dela stotine milijonov poljedelcev in prehrana poldruga milijarde ljudi. — Te številke nam kažejo ogromen pomen letine za vse gospodarstvo.

Krizi v poljedelstvu rada sledi kriza v industrijskih in obrtnih panogah.

V slabi letini se seveda zvišajo cene zrnja, toda kmetovalec navadno ne dobi toliko za manjšo množino pridelkov v kljub višji ceni, kot bi dobil za polni donos letine. Zato je pa tudi manj denarja med ljudstvom, konzum industrijskih predmetov se zmanjša, delavstvo zahteva višje meze, a gospodarski položaj se splošno poslabša, ker višje cene živil potegnajo za seboj cene drugih pridelkov in izdelkov.

Dobra letina pa pomeni nižje cene živil, večji dobiček poljedelca, večji konzum industrijskih predmetov, večjo množino razpoložljive glavnice, poveča tedaj gibčnost denarnega trga in delavnost industrije. Dobra letina

tudi poveča dohodke železnice in plozbe in koristi državi, ker lažje pride do svojih davkov. Dobra letina pomeni polne sklede in te so največje sovražnice prekucuhov ali po novem komunistov.

Listnica upravnistva.

Našim naročnikom. Vsem našim naročnikom pošiljamo naš list redno. Če pa kateri naših naročnikov ne bi dobil te ali one številke „Koroškega Slovence“, potem naj nemudoma reklamira. Take reklamacije so v Avstriji poštne prostre, reklamacije iz inozemstva pa ne. Poštne položnice bomo priložili eni prihodnjih števil. Naročnike, ki so že plačali naročnino, prosimo, naj položnice shranijo za prihodnje plačilo. Zlasti pred volitvami smo sprejeli mnogo reklamacij in izvodov, ki so se nam vrnili s pripombo „se ne sprejme“, če tudi so dotičniki list naročili in celo plačali. To gre na rovaš koroške pošte. Proti temu smo se pritožili in upamo, da ne bo ostala naša pritožba brez uspeha. — Upravišтво „Koroškega Slovence“.

Dr. Jozef, Kršanje. Številke, katere reklamirate, smo pri vsaki ekspediciji odposlali na naslove, ki so v reklamaciji navedeni. Kljub temu vam pošljemo dotične številke še enkrat.

Oblika in vsebina časopisne reklamacije. Časopisne reklamacije so v Avstriji poštne prostre. Vendar ne smejo vsebovati nobenih drugih poročil, kakor številko in ime lista, ki se reklamira in natančen naslov naročnika. Na pr.: Številka... „Koroškega Slovence“ ni bila dostavljena. Natančen naslov.

LIDOVA KNIHTISKARNA

SE PRIPOROČA ZA HITRO, OKUSNO
IN CENO IZDELAVO VSAKOVRSNIH
DRUŠTEVNIH, TRGOVINSKIH IN DRUGIH
TISKOVIN, VABIL, OKLICEV I. T. D.

WIEN V., MARGARETENPLATZ 7

Francisek Čermák,

DUNAJ V.,
Rittersteig 28-15
priporoča svoj zavod
za izdelovanje
angleških in
dunajskih
pian in pianin
(klavirjev).
Tudi export!

Križte svojo potrebo hlač v najcenejši trgovini
shlačami Zavod za ljudsko obleko
Dunaj V.,
Reinprechtsdorferstr. 50

ogel Arbeitergasse, postaja cestne železnice
6, 15, 61.

Največja izbira gotovih hlač v vsaki
kakovosti in ceni v vseh vzorcih v zalogi.

Modne hlače, hlače za slabo vreme,
črne hlače, „bričes“ platnene hlače,
struhs- in žamatne hlače, hlače za
deco in dečke.

Prosta prodaja za vsakega!

Pri sklicevanju na ta inserat 5% popusta.